

Příprava na vyučování Českého jazyka a literatury s cíli v oblastech OSV a čtenářství

Název učební jednotky (téma)	Park
Stručná anotace učební jednotky	<p>V učební jednotce jde o rozvoj slovní zásoby v tematickém okruhu PARK (synonyma, antonyma...)</p> <p>Žáci pracují samostatně, ve skupinách i při společném brainstormingu.</p> <p>V učební jednotce byly použity metody: brainstorming, pětilístek, skupinové psaní.</p> <p>Produktem učební jednotky bude pětilístek a krátké slohové cvičení.</p> <p>V hodnocení se přihlíží hlavně k použití nové slovní zásoby z úvodního brainstormingu, zpracování slohového cvičení na zadané téma.</p> <p>Děti se učí hodnotit svou práci i práci druhých (individuálně i skupinově).</p>
Nutné předpoklady (Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).	<p style="text-align: center;">—</p>
Časový rozsah učební jednotky	45 minut

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Věk žáků (ročník)	3. ročník						
Zařazená průřezová témata (včetně čtenářství)	OSV	MKV	MV	VMEGS	VDO	EV	Čtenářství
	Ano						Ano
Vyučovací obor(y)	Český jazyk a literatura						
Dlouhodobé cíle (Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy)	<p><i>Klíčová kompetence k učení</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Žák se učí sebehodnocení. <p><i>Klíčová kompetence sociální</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Žák reguluje vlastní chování při skupinové práci. 						
Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák dodržuje efektivní postup práce v týmu. Žák komunikuje věcně správně (stručně, jasně, zřetelně, popisným jazykem). <p>Čtenářství</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák sám sebe opravuje, diskutuje, vyvozuje závěry, interpretuje svůj názor, spojuje důkazy se svými vlastními zkušenostmi a vědomostmi. Žák vyhledá zadané informace. 						

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Cíle učební jednotky	Český jazyk a literatura RVP: <ul style="list-style-type: none"> Žák porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová. Školní výstupy: <ul style="list-style-type: none"> Žák si rozšiřuje aktivní slovní zásobu. Žák řídí své vlastní chování při skupinové práci.
Hodnocení (Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)	<ul style="list-style-type: none"> Žáci dostanou od učitele popisné zpětné vazby k vyplněným pětilístkům. V závěrečné skupinové práci (při psaní slohového cvičení) žáci používají nová slova z úvodního brainstormingu. Používají synonyma i antonyma. Žáci používají popisný jazyk při tom, když hovoří o prezentacích svých spolužáků.
Popis učební jednotky	1. Motivace Motivační rozhovor o jaru a relaxaci: „ <i>Kde odpočíváme, kde relaxujeme?</i> “ Řízeným rozhovorem dojdeme ke slovu PARK.
	2. Četba Společná četba tematicky zaměřeného textu Park (Příloha A).
	3. Asociace Necháme žáky asociovat na téma park. Asociace zapisujeme na tabuli. Smyslem je aktivizovat žáky a dát jim příležitost, aby si vybavili, co vědí o tématu. Musejí při tom používat slovní zásobu spojenou s tématem.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. Skupinová diskuse

Po sběru asociací následuje skupinová diskuse a rozdělení slov do skupin na pozitivně a negativně zbarvená, synonyma, antonyma. Aby žáci používali bohatší slovní zásobu, je možné doplnit sběr asociací obrázky parků v různém stavu upravenosti nebo zdevastovanosti.

5. Pětílístek

Následuje individuální psaní pětílístku (Příloha B). Žáci v nich mohli použít i slova, která si předtím společně snesli na tabuli. Kdo chce svůj pětílístek přečíst, dostane možnost. Učitel dává žákům k vyplněným pětílístkům popisné zpětné vazby.

6. Práce ve skupinách

Dále rozdělíme žáky do skupin (velikost 3–5 členů). Úkolem každé skupiny je dát dohromady společný text na téma *Park*.

7. Reflexe

Po skupinové práci následuje reflexe. Cílem v oblasti spolupráce je zde „*Žák dodržuje efektivní postup práce v týmu*“.

K tomuto cíli můžeme směřovat například následujícími reflektujícími otázkami:

- a) Jak jste spokojeni se spoluprací při tvorbě textu? Pojďme si ukázat škálou míru spokojenosti. Ruka nahoře znamená maximální spokojenost, ruka podél těla znamená nespokojenost. Ostatními polohami ruky dáváme najevo míru spokojenosti/nespokojenosti.
- b) Popište si, jak jste v jednotlivých skupinách postupovali při spolupráci. Co jste udělali jako první, druhé ...?
- c) Jak jste si rozdělili, co bude kdo ve skupině dělat (kdo bude text zapisovat, kdo bude prezentovat výsledek, ...)? Ukažme si polohou ruky, jak byl kdo se svojí rolí spokojen.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>8. Prezentace skupin</p> <p>Skupiny prezentují své práce. Po prezentaci dáme vždy prostor pro to, aby členové ostatních skupin mohli popsat, co se jim na prezentovaném líbilo/nelíbilo. Žáky zde vedeme k používání popisného jazyka. Zazní-li například „<i>Líbilo se mi, jak to pěkně popisovali</i>“, zeptáme se žáků „<i>Co to znamená pěkně?</i>“.</p> <p>Učitel může dát žákům popisné zpětné vazby na používání synonym, antonym, nových slov apod.</p> <p>9. Sebehodnocení</p>
Seznam příloh	<p>Příloha A – Text Park</p> <p>Příloha B – Pětílístek</p>
Autor lekce (realizátor učební jednotky), škola	<p>Mgr. Lenka Grösslová</p> <p>ZŠ, MŠ Dobronín, příspěvková organizace</p> <p>Polenská 162/4, 588 12 Dobronín</p>
<p>Závěrečná sebereflexe učitele (následuje po odučení učební jednotky)</p>	
Co se mi osvědčilo během vyučování (co fungovalo, mělo úspěch, z čeho jsem měl/a radost).	<p>Osvědčila se mi metoda sběru asociací – zapojí se opravdu všichni žáci.</p> <p>Potěšila mě spolupráce dětí ve skupinách, diskuse probíhala jen o daném tématu a zapojili se i výukově slabší žáci.</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

<p>S jakými problémy (obtížemi) jsem se během vyučování setkal/a.</p>	<p>—</p>
<p>Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).</p>	<p>Více bych zdůraznila, že park nemusí být jen to krásné místo ve městech, ale že mohou být i parky zanedbané, nehezky a neupravené.</p>

Park – místo odpočinku

Park (z latinského názvu *parcus* – ohrazené místo). V Anglii se jednalo o původně ohrazené místo pro zvěř nebo prostor. V novější době znamená park většinou privátní sad (zámecký park) nebo veřejné sady v městech. Park je to, co je ohrazeno nebo sestaveno podle určitých pravidel.

(Komenského slovník naučný)

Základní funkcí parku je jeho uklidňující – odpočinkový vliv na návštěvníky. Parky by měly plnit své poslání rekreačně oddychového místa celkovým uspořádáním, vybavením a výtvarným pojetím, měly by být celoročně příjemné na pohled a oddechově využitelné.

Základní parky se řadí do kategorie veřejné zeleně, tj. zeleně veřejně přístupné. Do kategorie vyhrazené zeleně se řadí ty, kde je omezena přístupnost – speciální parky. Zastavme se u parků veřejných, které jsou určeny k rekreaci široké veřejnosti.

Můžeme je rozdělit do dvou skupin – jedny jsou vysloveně okrasné, zpracované podle přesných pravidel, kde svoje místo najdou záhony a výsadby trvalek, stejně tak i letniček, vodní prvky a trávnickové plochy, to vše spojené cestičkami, lavičkami a odpočinkovými, klidovými místy. Tyto parky se spíše podobají okrasným zahradám. Vstup na zelené plochy je zde zakázán, někdy pod finanční pokutou. Do této skupiny můžeme zařadit některé naše parky.

Druhou skupinu tvoří parky rekreační, které mají také jistý řád, ale volné, převážně travnaté plochy jsou doplněny sportovními prvky pro děti i dospělé a plně slouží k rekreaci. Tento typ parků převažuje u našich západních sousedů, což je dáno nedostatkem jiných volných míst ve městech a místech k rekreaci. Velmi často potkáte v západní Evropě celé rodiny, jak tráví volný čas v parku včetně tak typického „pikniku v trávě“.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pětílístek – Popis metody

Pětílístek je pětiřádková „básnička“ (název pochází z francouzského cinquains – pět), která pisatele vede, aby své názory a znalosti shrnul podle následujícího schématu.

Do první řádky napíše jednoslovný název pro téma (obvykle podstatné jméno). Do druhé řádky vepíše dvouslovný popis tématu, jeho podstatných vlastností, jak je vidí pisatel (odpověď na otázku: Jaké je téma?). Třetí řádku sestaví ze tří slov vyjadřujících dějovou složku tématu – tedy, co „téma“ dělá nebo co se s ním děje. Do čtvrté řádky autor pětílístku napíše větu o čtyřech slovech, která se vztahuje k tématu (sloveso může chybět).

Do poslední řádky vymyslí jednoslovné synonymum, které rekapituluje podstatu tématu.

Schéma Pětílístku:

Název (obvykle podstatné jméno) _____

Popis (jaký/á je?) _____

Co dělá? _____

Věta o čtyřech slovech _____

Opětná formulace podstaty (synonymum) _____

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příklad:

Název (<i>obvykle podstatné jméno</i>)	sopky			
Popis (<i>jaký/á je?</i>)		rudé		horké
Co dělá?		vybuchují	hoří	kouří
Věta o čtyřech slovech	velká	přírodní	ohňová	pec
Opětná formulace podstaty (<i>synonymum</i>)			peklo	

Charakteristika metody

Pětílístek patří mezi metody, které obvykle snadno zvládnou již malí žáci, může se proto mylně zdát, že je vhodný hlavně pro ně. Není tomu tak. Podstatou metody je dovednost shrnout stručně nějaké téma, názor, svůj postoj. Vytvoření této jednoduché „básničky“ po jejím autorovi vyžaduje, aby svůj názor, své pojetí tématu či vědomosti vyjádřil co nejvýstižněji. Současně je metoda velmi bezpečná, protože je zřejmé, že každý žák píše sám podle sebe, a nehodnotí se, co je a co není tzv. špatně – cílem je umožnit žákovi vyjádřit vlastní uchopení a pochopení problematiky. Metodu je vhodné použít v závěrečné fázi hodiny, kdy si žáci mají vytvořit vlastní koncept toho, co se naučili. Také se může použít na začátku hodiny, v níž žáci budou navazovat na něco známého, v tomto případě je možné na konci lekce vytvořit pětílístek nový a porovnat je mezi sebou. Překvapivě funguje tato jednoduchá metoda i u témat, s jejímž pochopením mají žáci potíže. Oni sami své znalosti shrnou, učitel ví, na co může navázat, a současně se mu odhalí míra pochopení probraného tématu.

